

Kemalizm Üzerine

<http://www.gencliginsesi.net>

İçindekiler

1	Marxizm'de Tarihsel İnceleme	2
2	Emperyalizm Döneminde Ulusal Kurtuluş Savaşlarının Niteliği	3
3	Birinci Dünya Savaşı Sonrası Osmanlı'da Durum	4
4	Kuvai-Milliye'den Kurtuluş Savaşına	4
5	Kurtuluş Savaşından Sonra Türkiye Ve Kemalist Politikaların Niteliği	6
6	Feodal Toprak Mülkiyeti Kaldırılmadı	7
7	Yabancı Sermaye Varlığını Devam Ettirdi	8
8	Devlet Kapitalizminin Niteliği ve Özel Sermayenin Desteklenmesi	9
9	Cumhuriyet Konusundaki 'Hayaller'	12
10	Faşist Diktatörlük	13
11	Sınıfsız Toplum Yalanı	18
12	Türk Şovenizmi ve Saçmalama Düzeyine Varan Aşırılıklar	19
13	Kemalist İktidarın İlerici Nitelikteki Reformlarının Anlamı	22
14	Sonuç	24

1 Marksizm’de Tarihsel İnceleme

Marksizm’i diğer felsefi akımlardan, dünya görüşlerinden ayıran temel nokta; onun olay ve olguları kendi nesnelliği içerisinde, bulunduğu zaman ve mekân ilişkileri dâhilinde ele alması ve açıklamasıdır.

Bir olay ve olgunun tarihsel açıdan ilerici olup olmadığını belirleyen ahlaki ilkelerimiz veya evrensel doğrular değildir. Tarihsel incelemede temel kıstas, üretici güçlerin gelişimi ve üretim ilişkileri karşısındaki durumdur. Daha yalın bir ifadeyle olgunun, hangi sınıfa karşı olduğu ve hangi sınıflara hizmet ettiğiidir.

Tarih, (ilkel komünal toplumdaki) sınıf savaşmaları tarihi olarak şekillenmiştir. Her felsefi, hukuki, ahlaki, siyasal sistem, eylem ve düşünce bir sınıfa hizmet eder. Sınıf savaşımının dışında hiçbir teori, felsefe, ahlak vb. düşünsel ve siyasal sistem yoktur. Tarihin sınıf savaşmaları tarihi olmasının anlamı budur.

Bir örnekle konuyu somutlaştırıp, bu bölümü bitirelim. Savaş, genel bir görüş açısından kötü bir şeydir. Hatta geniş bir çevre açısından bu bir ahlaki ilkedir. Hatta sömürü sınıfın temsilcileri dahi savaşın kötülüğünden, barışın öneminden dem vurup, yılbaşlarında barış dileklerinde bulunabiliyorlar. Bu, savaşa ‘genel doğrular’ veya ‘ahlaki ilkeler’ açısından bakışın sonucudur. Sınıf savaşımının olduğu her toplumda, savaşın da bir sınıfsal temeli vardır. Bu yüzden savaşın ‘iyi’liğini veya ilericiliğini belirleyen de hangi sınıfa hizmet ettiğiidir. ABD’nin Irak’ı işgali, emperyalizme, tekeli burjuvaziye hizmet eden bir savaştır. Bu yüzden gerici bir savaştır. Irak’ta ABD emperyalizmine karşı direniş savaşı ise başta Irak işçileri olmak üzere Irak halkına, hatta tüm dünya halklarına hizmet eden bir savaştır. Bu yüzden ilerici bir savaştır. Bugün genel doğru ve ahlaki ilkeler üzerinden savaşa karşı çıkan küçük-burjuva unsurlar, aynı zamanda Irak’taki ilerici savaşa ve direnişçilere de dolaylı olarak teslim olma çağrısı yapmaktadır. Böylece ABD’nin Irak’taki ‘barış’ politikasına hizmet etmektedir.

Kemalizm’i, onun ideoloji, politika ve uygulamalarını incelerken; ahlaki ‘doğrular’dan, onun kişisel iyiliğinden veya kötülüğünden, egemen sınıfların halka empoze ettiği ‘doğrular’dan hareket etmeyeceğiz. Bilimsel bir inceleme için bu şarttır.

Sonuç itibarıyla, hiçbir olay ve olgu sınıflardan, sınıflar arasındaki ilişkilerden kısacası sınıf savaşımından bağımsız değildir. Bu yüzden, bilimsel bir tahlil için, incelememizde sınıflar arasındaki ilişkileri temel olarak almamız.

2 Emperyalizm Döneminde Ulusal Kurtuluş Savaşlarının Niteliği

Kapitalizm, emperyalizm aşamasında tekelci, çürüyen kapitalizm haline gelmiştir. Genel olarak serbest rekabet dönemi bitmiş, tekeller arasındaki rekabet dönemi başlamıştır. Kapitalizmin birinci aşamasında ulusal birliği sağlamak, demokrasiyi kurmak gibi ilerici görev ve niteliklere sahip burjuvazi, kapitalizmin ikinci aşamasında artık gericedir. Çünkü burjuvazi feodalizme karşı savaşımında, işçi sınıfının varlığı nedeniyle bir devrimden korkar hale gelmiştir. Artık sosyalizm güncel bir alternatiftir. Burjuvazi de bu alternatif karşısında, feodalizm ile uzlaşmış, demokrasi, bağımsızlık gibi burjuva hukuku içerisinde dahi gerçekleşebilecek olan değerlere yüz çevirmiştir.

Bu yüzden artık, demokrasi, bağımsızlık gibi burjuva demokratik görevler de işçi sınıfının görevleri haline gelmiştir.

“Engels, Almanya için, 1891’de Erfurt programının taslağını yorumlarken cumhuriyetin ve cumhuriyet için savaşımın öneminin küçümsenmesine karşı uyarılarda bulunmuş”tur. (Lenin, *İki Taktik*, Sol Yayınları, Sf. 79-80)

Lenin’in burada cumhuriyet ile kastettiği demokratik cumhuriyet yani demokrasi mücadelesidir.

Örneğin Rusya’da sosyalist devrimden önce Bolşevik Partisi demokratik bir devrimin zorunlu olduğunu söyleyerek, işçi sınıfının önüne demokrasi görevini koymuştur. Yine Arnavutluk’ta Arnavutluk Komünist Partisi sosyalizmden önce ulusal bağımsızlığın sağlanması görevini Arnavut işçi sınıfının görevi olarak benimsemiştir.

Evet, artık burjuvazi gericilemiştir. Bağımsızlığın ve demokrasinin tutarlı bir savunucusu olamaz. Bağımsızlık ve demokrasinin tek tutarlı ve tam savunucusu işçi sınıfıdır. Demokrasi ve bağımsızlık işçi sınıfının görevleridir. Anti-emperyalist savaşlara işçi sınıfı doğrudan destek verir, hatta onun örgütleyicisi ve yöneticisi olur.

Emperyalizm, nasıl geri kalmış ülkelerin sömürgeleştirilmesine yol açıyorsa, sömürgecilğe karşı anti-emperyalist kurtuluş savaşlarına da yol açmıştır. Bu savaşlar, emperyalizmin sömürgelerdeki egemenliğini hedef alırlar. Bu yüzden ilericidirler ve işçi sınıfı tarafından desteklenir ve koşullar uygunsuzsa yönetilirler. Böylece, kapitalizmin emperyalizm aşamasında, sosyalist devrimin en büyük müttefiklerinden birisi anti-emperyalist ulusal hareketler olmuştur.

3 Birinci Dünya Savaşı Sonrası Osmanlı'da Durum

Osmanlı Devleti, Birinci Emperyalist Dünya Savaşına yeni sömürge alanları elde etmek amacıyla Almanya'nın yanında girmiştir. Almanya'nın teslim olması ile Osmanlı devleti ve diğer müttefikler de teslim olmak zorunda kalmışlardır. Emperyalist devletler savaştan galip çıkmamın verdiği pervasızlıkla Osmanlı devletinin birçok bölgesini işgal etmiş ve paylaşmışlardır. Buna bir de padişahın ve egemen bürokratik-feodal sınıfın işbirlikçi tutumunu eklemek gerekir. İşbirlikçi egemen sınıflar, ülkenin emperyalizm tarafından yağmalanmasını desteklemişler ve buradan pay kapma çabasına girmişlerdir.

Ülke kaynak ve topraklarının Osmanlı egemen sınıflarınca emperyalizme peşkeş çekilmesi, bu bölgelerde yaşayan işçiler, yoksul köylüler, ticaret burjuvazisi ve toprak ağalarının bir kısmının çıkarları ile çelişiyordu. Osmanlı'nın bir avuç işbirlikçi feodal-bürokrat kastının dışındaki bütün sınıf ve tabakalar emperyalizme karşı bir pozisyonda idiler.

Bu koşullar altında, birçok bölgede işgalcilere karşı savaştan yerel kuva-i milliye grupları ve yurtsever dernekler kurulmuştu. Bu örgütler belli bir merkezden idare edilmeyip, işgalcilere karşı kendiliğinden bir tepki niteliğindedir. Bu örgütlerde işçiler, köylüler, ticari burjuvazi ve feodal sınıfın bir bölümü yer aldı.

4 Kuvai-Milliye'den Kurtuluş Savaşına

Bu örgütler birleşik bir kurtuluş hareketinin perspektifine sahip değildi. Sınıfsal olarak işgalcilere karşı bağımsızlığı savunan ulusal-burjuva karakterli hareketlerdi. Emperyalizme karşı savaşımaları onlara (burjuvazi ve toprak ağalarının egemen olmasına rağmen) ilerici bir nitelik veriyordu.

Anti-emperyalist yerel hareketler olan kuva-i milliye örgütlerinin birleştirilmesi ve birleşik bir kurtuluş cephesinin yaratılması emperyalizmin ülkeden kovulması için olmazsa olmaz görevlerdi. İşte bu görevi yani yerel kurtuluş hareketlerinin birleştirilmesi ve birleşik kurtuluş cephesi kurulması görevini Mustafa Kemal'in önderlik ettiği grup yerine getirdi. Erzurum ve Sivas kongresinin programı genel olarak emperyalizmi karşısına alan ve ona savaş açan programlardı. Mustafa Kemal ve grubunun kurtuluş savaşındaki temel rolü, yerel kurtuluş hareketlerinin büyütülmesi ve birleştirilip emperyalizme karşı tek bir ordu haline getirilmesidir. Bu sebeple Mustafa Kemal

ve grubunun kurtuluş savaşındaki rolü ilericidir, ulusal kurtuluşçudur. Bu konuda Lenin şöyle der:

“Mustafa Kemal sosyalist değil, fakat görülüyor ki iyi bir teşkilatçı, yüksek anlayışlı, ilerici ve iyi düşünceli, akıllı bir lider. Mustafa Kemal, soygunculara karşı bir Kurtuluş Savaşı veriyor. Emperyalistlerin gururunu kıracağına ve Sultanı da yareni ile birlikte alt edeceğine inanıyorum.” (Lenin)

Bu nokta bazı yanlış anlamalara açıktır. Biz iki yanlış anlamaya değinelim. Bunlardan birincisi; ulusal hareketlere sol sekte bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre “ulusal kurtuluş savaşları burjuvaziye hizmet eder,” bu yüzden “bu savaşlar işçi sınıfı tarafından desteklenmemelidir”.

Ulusal kurtuluş savaşı, hedefleri ve programı gereği emperyalizme karşı bir burjuva-ulusal hareket niteliğindedir. Ama onun burjuva-ulusal bir savaş olması, onun desteklenmemesi gerektiği gibi bir sonuç çıkarmaz. Bağımsızlık, emperyalizm karşısında işçi sınıfının temel görevlerindedir. Bu yüzden işçi sınıfının emperyalizme karşı tüm sınıf ve katmanları seferber edip, ulusal kurtuluşa önderlik etmesi şarttır.

“Devrimci bir anti-emperyalist blok kurmak ve bu blok içerisinde proletaryanın hegemonyasını sağlamak – görev işte budur.” (Stalin, *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, Sol Yayınları, Sf. 251)

Yani komünistler hiçbir zaman ulusal kurtuluş hareketlerini küçümsemezler. Emperyalizme karşı tüm güçleri birleştirme ve anti-emperyalist mücadelede işçi sınıfının hegemonyasını sağlamaya çalışırlar. Bununla birlikte anti-emperyalist kurtuluş savaşının burjuva karakterini yani kapitalizmin sınırları içinde olabilirliğini gözden kaçırmazlar. Ulusal kurtuluş savaşımına önderlik edip, kesintisiz sosyalizme geçişi sağlamaya çalışırlar. İşçi sınıfı ve onun öncüsü komünist partinin görevi budur.

Ulusal kurtuluş savaşına ikinci yanlış yaklaşım ise sağ uzlaşmacı yaklaşımdır. Bu anlayışa göre “ulusal kurtuluş savaşı sosyalist bir savaştır”, ve “her şeydir”. Bu sağ yaklaşımın ufku bir bağımsız cumhuriyetten öteye gitmez. Savunduğu bağımsız gelişen bir kapitalizmdir. Sosyalizme gelince, bunun onlar için önemi yoktur, önemli olan sosyalizm değil bağımsızlıktır.

Sağ sapma, böylece ulusal kurtuluş savaşımını kesintisiz sosyalist devrime bağlamaz. Onun amacı sadece emperyalizmden kurtuluştur. Ama kendi

burjuvazisinden kurtuluş onun için önemli değildir. Böylece işçi sınıfının programını inkâr eder, yerine bağımsızlıkçı ulusal-burjuvazinin programını koyar. Ama sosyalizmle taçlandırılmayan her anti-emperyalist hareket yeniden emperyalizme bağlanmaya mahkûmdur.

Şimdi Türkiye’de gerçekleşmiş bulunan kurtuluş savaşını tahlil edebiliriz. Öncelikle emperyalizme karşı bağımsızlığı savunuyordu. Programı ulusal kurtuluştan sosyalizme geçişi savunan bir program olmayıp, bağımsız bir kapitalizmi ve bağımsız bir ülkeyi savunan bir programdı. Bu yüzden işçi sınıfının önderlik ettiği bir hareket değil, bağımsız bir ülkeyi savunan ve emperyalizmden çıkarları zedelenen ulusal ticari burjuvazi ve toprak ağalarının bir kısmının önderlik ettiği bir harekettir. Elbette işçi sınıfının görevi bu harekete önderlik etmektir, ama bunu başaramadığı koşullarda da işçi sınıfı ve komünist partisi ulusal kurtuluş mücadelesini desteklemelidir ve desteklemiştir. Ülkemiz komünist hareketi de kurtuluş savaşında azımsanmayacak bir rol oynamışlardır. Birçok komünist bölük cephelerde savaşmış, İstanbul işçilerinin eylemlerine önderlik etmişlerdir.

Mustafa Kemal ve grubu kendiliğinden başlayan ulusal burjuva karakterli harekete önderlik etmiş, bunun gelişmesi, büyümesi ve kazanılmasında önemli bir rol oynamıştır. Böylece, Mustafa Kemal ve onun görüşü olarak adlandırabileceğimiz Kemalizm kurtuluş savaşı sırasında ilerici bir rol oynamıştır.

M. Kemal ve grubunun ve Kemalizm’in Kurtuluş Savaşı sırasındaki niteliği ve sınıfsal özü budur.

5 Kurtuluş Savaşından Sonra Türkiye Ve Kemalist Politikaların Niteliği

Burjuvazi emperyalizm döneminde ikiye ayrılmıştır. Bir tarafta emperyalizm ile işbirliği yapan işbirlikçi burjuvazi, diğer tarafta emperyalizme karşı çıkan ulusal burjuvazi. Ama ulusal burjuvazinin emperyalizme karşı çıkışı tutarlı değildir. Bir yandan eksiklikleriyle birlikte emperyalizme karşı çıkarken, diğer yandan da işçi sınıfının uyandırdığı korku ile emperyalizm ile bütünleşir. Bu yüzden emperyalizme karşı tutarlı bir sınıf değildir. Zaten tutarlı bir anti-emperyalist mücadele ancak işçi sınıfının önderliğinde gerçekleşebilir. Ulusal burjuvazinin önderlik ettiği bir anti-emperyalist mücadele emperyalizm ile uzlaşmaya, tutarsızlıklara ve geri dönüşlere açıktır. İşte ülkemizde de kurtuluş savaşından sonra böyle bir süreç yaşanmış ve ulusal burjuvazi tutarsızlığı ile

tekrar emperyalizme bağlanmıştır.

Kurtuluş savaşının ulusal burjuvazi ve toprak ağalarının bir bölümünün önderliğinde gerçekleşen bir savaş olduğunu yukarıda açıklamıştık. Bu iki temel eğilimi beraberinde getiriyordu. Birincisi; burjuvazi ve toprak ağalarının önderlik ettiği bir savaş olması, savaş sonrasında işçi sınıfı ve halkın çıkarlarına aykırı ama burjuvazi ve toprak ağalarını destekleyecek bir ekonomik ve siyasi program uygulanmasını getirecekti ve uygulandı da. İkincisi, kurtuluş savaşının ulusal burjuvazinin önderliğinde olması bir takım tutarsızlıkları, emperyalizm ve feodalizm ile işçi sınıfı ve halk yığınları aleyhine uzlaşmaları getirecekti ve getirdi de. Bunları kısaca sayarsak:

- 1- Kurtuluş savaşından sonra feodal toprak mülkiyeti kaldırılmadı ve köylülük barbar ağa yöntemleriyle sömürülmeye devam etti.
- 2- Emperyalizmin sömürüsü anlamına gelen yabancı sermaye ülke içinde var olmaya devam etti.
- 3- Mustafa Kemal'in de birçok kez belirttiği gibi, devlet işletmeleri, zayıf özel sermayeyi desteklemek ve geliştirmek amacıyla kuruldu. Ekonomik program tamamıyla özel sermayeye hizmet eden bir programdı. Böylece işçi sınıfı ve halk yığınlarının yoksulluğu daha da arttı.
- 4- Bütün işçi örgütleri, demokratik mücadele merkezleri ve siyasal partiler yasaklandı. Söz, basın ve düşünce özgürlüğü tamamen kaldırıldı. En zayıf muhalifler bile cezalandırıldı. Siyasal alanda bütün demokratik hak ve özgürlükler rafa kaldırılıp, tam bir faşizm hüküm sürdü.
- 5- Kürt halkının varlığı, dili, kültürü, milliyetçi ve şoven bir propaganda eşliğinde inkâr edildi. Demokrasi isteyen Kürt halkı katledildi.

Bütün bunlar birer iddia olarak ortaya atmak elbette basit bir ajitasyonun ötesine geçmez. Sorun, bunları bir sınıf ve onun uygulamaları olarak ortaya koymaktır. Şimdi yukarıda bahsettiğimiz başlıkları daha yakından inceleyelim.

6 Feodal Toprak Mülkiyeti Kaldırılmadı

Ülke içerisinde çıkarları emperyalizm ile çelişen ulusal burjuvazi ve yine çıkarları emperyalizm ile çelişen toprak ağalarının bir bölümünün kurtuluş savaşının önderliğini ele aldığını söylemiştik. Bu gerçek kendini, cumhuriyet kurulduktan sonra da gösterdi. Toprak ağalarının emperyalizmle işbirliği yapan bölümünün topraklarına el koyulurken, Kemalist ulusal burjuvaziyle hareket eden toprak ağalarının topraklarına dokunulmadı. 1927 yılında

dağıtılan hazine topraklarının yüzde 90'ı yine toprak ağalarınca ele geçirildi. Köylülük, feodal toprak ağalarının zulmü ve baskısı altında sömürüldü.

7 Yabancı Sermaye Varlığını Devam Ettirdi

Ulusal burjuvazi emperyalizme karşı yürütülen kurtuluş savaşına önderlik etse de sürekli bir tutarsızlık ve ikilem içerisinde olmuştur. Ülke içerisindeki emperyalizmin temsilcisi konumundaki şirketler her daim var olmuştur. Kimi dönem yabancı şirketlere tanınan ayrıcalıklar kısıtlanıp yabancı sermayenin gücü sınırlandırılrsa da hiçbir zaman emperyalist şirketlerin mallarına el konulmamıştır. Hatta yabancı şirketler birçok devlet kuruluşuna sonrasında ortak olmuştur.

Zaten Kemalist burjuvazi hiçbir zaman tam anlamıyla emperyalizme ve onun şirketlerine karşı olmamıştır. En ileri noktada onların yetkilerinin sınırlandırılmasını savunmuştur. Mustafa Kemal 1923 Şubatında, İzmir'de düzenlenen kongrede; yabancı sermayenin ülkeye çekilmesini savunur. Aynı konuşmasında yabancı sermayeye mutlak bir egemenlik verilmemesi gerektiğini, onun yasalara bağlanması gerektiğini söyler.

Evet, Kemalizm yabancı sermayeye tutarlı bir karşı çıkış göstermez. O bir yandan yabancı sermayenin ülkeye çekilmesinin 'karşılıklı yarar' (M. Kemal) getireceğini söyler, diğer taraftan da onun sınırlandırılması gerektiğini söyler. Ama bu sınırlandırma onun yok edilmesi anlamına kesinlikle gelmez. Çünkü 1930'lı yılların ortalarında 26 milyonu bulan yabancı sermaye yatırımı mevcuttur. Yabancı sermayenin bankacılık alanında birçok bankası ve devlet ortaklı şirketlerde de hisse senedi bulunmaktadır.

Burada bahsedilen Kemalist burjuvazinin yabancı sermayeye karşı savaşmadığı değildir. Ülke içindeki zayıf özel sermayeyi desteklemek amacıyla, yabancı sermayeye karşı belli ölçüde bir savaşım verilmiştir. Bazı yabancı şirketler satın alınmış ve devletleştirilmiştir. Gümrük sınırlandırmaları getirilmiştir. Burada sorun şudur: Kemalist iktidar hiçbir zaman, tam anlamıyla yabancı sermayeye yani emperyalizme karşı olmamıştır. Hatta onun belli ölçülerde bulunmasının 'karşılıklı yarar' getireceğini söylemiştir. Yabancı kuruluşları devletleştirirken büyük fiyatlar ödemiş ve yabancı sermayeyi oldukça memnun etmiştir. Tam bir ortada kalma, tam bir tutarsızlık söz konusudur. Bu tutarsızlık ve emperyalizme karşı verilen önemli açıklar, 'karşılıklı yarar' ilkesi, büyük emperyalist tekelin ülkede egemen duruma gelmesinin önünü açmıştır. Ülkenin emperyalizmin sömürgesi haline gelmesi Kurtuluş Savaşından sonra emperya-

lizme verilen ödünlere başlayan bir süreçtir. Bu açıklardan faydalanan emperyalizmin, güçlü sermayesiyle ülkede bir süre sonra egemen duruma gelmesi kaçınılmazdı. Bugün Kemalizm'i savunan aydınlar, kurtuluş savaşından bugüne yabancı sermaye karşısındaki tutarsızlığı, ödünlere ve nesnel verileri görmeden soyut bir anti-emperyalizm yorumu yaparlar. Oysaki bütün uygulama ve veriler göstermektedir ki; ülkemizin emperyalizmin sömürgesi haline gelmesi, kurtuluş savaşı sonrasında başlayan, emperyalizmle 'karşılıklı yarar' ilkesi üzerinden kurulan ilişkinin sonucudur.

8 Devlet Kapitalizminin Niteliği ve Özel Sermayenin Desteklenmesi

Türkiye'de kurulan devlet işletmeleri ve Türkiye'deki devlet kapitalizmini incelemeye önce genel olarak devlet kapitalizminin niteliğini inceleyelim.

Devlet işletmelerinin niteliği üzerine tarihte bilinen ilk önemli tartışma Almanya'da Bismark diktatörlüğü döneminde kurulan devlet işletmeleri üzerine olmuştur. Bir kısım 'sosyalist' (bunlar gerçekte sosyalist değil, sözde sosyalizmi savunan kapitalizmin uşaklarıdır—Lassalle'ciler—) kapitalizm koşullarında kurulan devlet işletmelerinin sosyalist işletmeler olduğunu söylemiş, böylece sosyalizmin kurulmakta olduğu yaygarasına girişmişlerdir. Oysaki Marksistler devlet işletmelerinin kapitalist işletmeler olduğunu, burarlarda sosyalizmi görmeyen saçmalık olduğunu belirtmişlerdir:

“Ama ne hisse senetli şirket durumuna dönüşüm, ne de devlet mülkiyeti durumuna dönüşüm, üretici güçlerin sermaye niteliğini ortadan kaldırır.” (Engels, *Anti-Dühring*, Sol Yayınları, Sf. 398)

Engels'in belirttiği gibi, devlet mülkiyeti, devlet işletmeleri, sermaye niteliğinde yani kapitalist niteliktedir. Devlet işletmelerin sahibi devletin niteliği ise asla sosyalist değildir:

“Modern devlet, biçimi ne olursa olsun, özü bakımından kapitalist bir makinedir: Kapitalistlerin devleti, düşüncede kolektif kapitalist” (Engels, *Anti Dühring*)

Tekelci kapitalist devlet hala burjuvazinin devletidir, hala burjuvaziye hizmet etmekte ve işçi sınıfı ve halkların düşmanıdır. Devlet, kendine ait işletmeler kurdu diye bir halk devleti durumuna gelmez:

“Üretici güçleri ne denli çok kendi mülkiyetine geçirirse, o denli çok gerçek kolektif kapitalist durumuna gelir, yurttaşları o denli çok sömürür. İşçiler ücretli işçiler, proleterler olarak kalırlar.”
(Engels, *Anti-Dühring*)

Yukarıda devlet işletmelerinin ve işletmelere sahip devletin kapitalist, burjuva niteliğini ve kime hizmet ettiğini göstermiş bulunuyoruz. Şimdi kurtuluş savaşı sonrasında Türkiye’de kurulan devlet işletmelerinin ve bunların sahibi devletin niteliğini inceleyelim.

O dönemi yorumlayan burjuva iktisatçılar da dahil birçok iktisatçı, devlet kapitalist işletmelerin burjuvaziye destekleme amacıyla kurulduğunu belirtmişlerdir. C. Talas, özel sektörün zayıflığı sonucu “özel sermayeye karşı değil, onunla ortaklaşa” yüründüğünü, E. Tekeli de “devletçilik özel girişimcilğe yol göstermekle görevli bir devlet girişimidir” diyerek devlet işletmelerinin zayıf burjuvaziye destekleme amaçlı kurulduğunu itiraf etmişlerdir.

Emperyalizmin önemli kurumlarından biri olan Uluslararası Rekonstrüksiyon ve Kalkınma Bankası heyeti raporunda Türkiye’deki devlet işletmelerini ve devlet kapitalizmini yorumlarken şöyle diyordu:

“Devletçilik, özel mülkiyete karşı bir düşmanlıktan ya da muhafetten doğmuyordu. Gerçekte, bu, özel mülkiyete sempatinin ve birçok alanda ona yardım sağlanmasının belirmesiydi.”

Çok uzaklara gitmeye gerek yok. Kurulan devlet işletmelerinin tüzüklerinde zaten, bu işletmelerin burjuvaziye desteklemek, özel sektörü güçlendirmek amacıyla kurulduğu belirtilmektedir. Tüzüklerde ve kurum yöneticilerince yapılan açıklamalarda devlet işletmelerinin kısa bir süre içinde özel işletmelere dönüştürülmesi ve özel sermayeye kredi ve teşviklerle destek olunması gerektiğinden bahsedilmektedir. Birkaç örnek verelim: Örneğin devlet kuruluşu olan Maden Bankasına ilişkin yasada, özel “sanayi işletmeleri kurulmasına yardımcı olmasını ve bunun için gerekli tüm ticaret ve kredi işlemlerini yerine getirmesini” öngörülmüyordu. Yasanın 7. maddesinde, “Banka, kendisine bağlanan tüm fabrikaları kendisi tarafından kuracağı hisse senetli şirketlere, hisse senetlerinin %51’ini ya kendi adına ya da Türk özel ve tüzel kişileri adına geçirilmesi koşuluyla devretmeye yetkilidir” deniyor. Yani banka fabrikalarını burjuvaziye yani özel sermayeye devretmeye yetkilidir. Bu sadece bir yetki değil, devlet işletmelerinin kuruluş amacı olarak ortaya konuluyordu.

“Bankanın 1927 yılı faaliyetine ilişkin raporda, bankanın devlet şirketlerini hisse senetli şirketlere dönüştürülmesi için maksimum çabayı göstermeye davet ettiği söyleniyordu.” (Rozaliyev, *Türkiye’de Kapitalizmin Gelişme Özellikleri*, Sf. 134)

Yine devlet kuruluşu olan Sümerbank “ulusal özel sermaye ile ortaklaşa çalışmakla” (N. Halil, *Büyük Meclis ve İnkılap*) görevlendiriliyordu. Sümerbank’a bağlı hisse senetli kuruluşların oluşturulması ve bunların yok pahasına özel sermayeye devredilmesi de genel bir uygulamaydı. Sümerbank’a ilişkinin yasanın 11. maddesinde şöyle deniyor:

“Sümerbank, sermayesi bütünüyle devlete olan fabrikaları aldığı andan bir yıl sonra, bu işletmelerin maliyetini değerlendirme anındaki fiyatlar üzerinden bir uzmanlar komisyonu aracılığıyla saptamalı ve bankaya bağlı şirketlere dönüştürülmelidir.” (...) “Bu şirketlerin hisse senetleri, %100 banka adına çıkarılacaktır. Hükümetin önerisi ve genel meclisin kararıyla, bu hisse senetlerinin bir bölümünün ya da tümünün Türk kişilere ve şirketlere satılmasına izin verilmektedir.” (*Düster*, Cilt 14, Sf. 1294)

Yasada, kısaca devlet işletmeleri hisse senetli şirketler aracılığıyla burjuvaziye devredilecektir deniyor.

Yine devlet işletmeleri birçok özel girişime ortak olmuş, onu desteklemiştir. Bu ortaklığın amacı güçsüz ulusal sermayeye destek olmak ve onu güçlendirmektir. Ülkenin sanayi kuruluşlarının büyük kısmı özel sanayi ortaklı hale geliyordu.

Bu destekleme ve özel sermayeyi güçlendirme politikası belli başarısızlıkları içerse de istenilen sonucu verdi. Türkiye İş Bankası, Türkiye’deki en büyük özel sermaye olarak kendini göstermiştir. Birçok devlet işletmesine ortak olmuş ve yeni şirketler kurmuş, ülkede egemenliğini sağlamlaştırmıştır. Yine Sabancı, Koç vb. büyük sermaye grupları bu politikanın (özel sermayeyi destekleme politikasının) sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Bütün bunlarda görüldüğü gibi Türkiye’de devlet işletmeleri zayıf özel sermayeyi desteklemek, onu güçlendirmek amacıyla kurulmuş ve bu amacı olabildiğince yerine getirmiştir. Yani devlet kapitalist işletmeler baştan sona burjuvaziye hizmet etmişlerdir. Mustafa Kemal devletçiliğin ve devlet kapitalizminin amacını şöyle belirtmiştir:

“Bizim düşüncemize göre devletçiliğin temeli özel mülkiyet ve

kişisel girişim olmalı, ama yüce ulusun ve özel sermayenin fazla bir şey yapamadığı ekonominin devletçe denetlenmek zorunda olduğu göz önünde tutulmalıdır.” (C. Kutay’ın kitabından)

Yani Atatürk’e göre devlet işletmelerinin amacı ‘fazla bir şey yapamayan’ ve güçsüz olan özel mülkiyeti desteklemektir. Yine Atatürk’ün başında bulunduğu CHP’nin 1935 Mayısındaki dördüncü kongresinde kabul edilen programda Türkiye ekonomisinin temeli olarak “özel faaliyet ve girişim” gösteriliyordu:

“Devletin ekonomiye karışması, özel girişimciliğin teşviki ile birlikte gerekli işletme kuruluşlarını gerçekleştirmek, bu çalışmalarını düzenlemek ve denetlemekten ibaret olmalıdır.”

Bütün bunlar Türkiye’de devlet işletmelerinin ve devlet kapitalizminin zayıf burjuvaziye destek ve hizmet amaçlı olduğunu gösteriyor. Bu özel bir çabayı gerektirmiyor. Çünkü hem devlet işletmelerinin tüzükleri hem de Atatürk’ün açıklamaları bunu zaten kendisi söylüyor. Türkiye’de Kurtuluş Savaşı’ndan sonra kurulan sosyo-ekonomik düzen kapitalizmdir. Biçimi başlangıçta tekelci devlet kapitalizmidir. Ama tekelci devlet kapitalizmi Mustafa Kemal ve Kemalist iktidar açısından özel sermayenin güçsüz olduğu bir dönemde, onu desteklemek ve güçlendirmek için başvurulan bir biçimdir.

9 Cumhuriyet Konusundaki ‘Hayaller’

Elbette her kapitalist üretim biçimi, burjuvazinin diktatörlüğüdür. Türkiye’de değişik biçimler alarak gelişen üretim biçimi de burjuva diktatörlüğüdür. Yani burjuvazinin egemen sınıf olduğu bir sistemdir.

Osmanlı devleti, feodal-bürokrat egemen sınıfların, köylüleri sömürme ve onlar üzerinde egemenlik kurma aracıydı. Kurtuluş savaşından sonra egemen sınıf durumuna gelen burjuvazi ülkede kapitalist ilişkileri geliştirmiştir. Her kapitalist ülkede olduğu gibi, Türkiye de bu yüzden burjuvazinin iktidarda olduğu ve burjuva diktatörlüğünün hüküm sürdüğü bir ülkedir. Burada burjuva diktatörlüğü ile kastedilen bir yönetim biçimi değil üretim araçlarının özel ellerde bulunmasından yani özel mülkiyetten kaynaklanan bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde egemenliğidir.

Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte iktidardaki burjuvazi ve onun ‘aydın’ları tarafından Türkiye’de kurulan devletin ve sistemin niteliği üzerine

büyük bir propaganda başlatıldı. Burjuva aydınları Türkiye devletinin sınıflar üstü olduğunu, hiçbir sınıfın 'tarafını' tutmadığını söylüyorlardı. Onlara göre devlet bütün sınıfların yani tüm ulusun çıkarlarını savunuyordu. Bütün sınıfların mutluluğu için çabalıyor ve 'yüksek ulusal çıkarlar' doğrultusunda hareket ediyordu.

Hatta Türkiye devletini kapitalizme karşı savaşan, 'gerçek sosyalist devlet' olduğunu ileri süren aydınlar da vardır.

Son görüşten başlarsak; üzerinde fazla durmaya gerek olmasa da bir iki kelime söylenebilir. Türkiye devletinin kapitalist bir devlet olmadığı, hatta sosyalist bir devlet olduğu ham bir hayalden başka bir şey değildir. Tüm kurum kuruluşlarıyla ve programlarıyla yeterince güçlü olmayan burjuvaziye ve özel mülkiyeti güçlendirmeye çalışan bir devlet 'sosyalist' bir devlet olamaz. Sosyalist devlette üretim araçları üzerinde özel mülkiyet yoktur; burjuvazi üzerinde ise her alanda bir (proletaryanın) diktatörlük söz konusudur.

Devletin sınıflar üstü olduğu ve bütün sınıflara hizmet ettiği propagandası yeni değil, devletin ortaya çıkmasına kadar giden eski ve bayat bir görüştür. Devlet, bir sınıfın başka bir sınıf üzerindeki egemenlik aracıdır. Sınıfların olmadığı toplumda ise devlet olmaz. Her toplumda devlet bir sınıfa hizmet eder. Feodal toplumda feodal bey ve ağalara, kapitalist toplumda burjuvaziye (sermayeye), sosyalizmde ise işçi sınıfı ve tüm emekçi halka. Türkiye'deki kapitalist düzenin varlığı koşullarında egemen sınıf burjuvazidir. Burjuvazi, işçi sınıfı, köylülük (yoksul-orta ve zengin köylülük) gibi sınıfların bulunduğu bir toplumda devlet elbette bir sınıfın diğer sınıflar üzerindeki egemenlik aracı olacaktır. Bu devletteki bürokratların iradesinden bağımsız olan bir olgudur. Bürokratlar çok 'iyi niyetli' ve 'halkçı' olsalar dahi üretim araçları üzerinde özel mülkiyeti olduğu sürece o devlet burjuva-kapitalist bir devlettir. Türkiye'de kurtuluş savaşından sonraki durum da böyledir.

10 Faşist Diktatörlük

1920'li yılların başında İtalya'da, 1933'te Almanya'da ve yakın tarihlerde bir dizi ülkelerde faşist tekelci burjuvazi iktidara geldi. Faşizm, yani tüm demokratik hak ve özgürlüklerin inkârı, halkın en küçük taleplerinin en büyük terör ve şiddetle bastırılması dünya burjuvazisi için bir seçenek durumuna gelmişti. Faşizm, egemenliği tehdit edilen burjuvazinin iktidarını devam ettirme yöntemlerinden birisi idi ve burjuvazi için birçok ülkede zorunluluk haline gelmişti.

Faşizmin, en temel demokratik hak ve özgürlüklerin ayaklar altına alınmasıdır. Faşizmin uygulamalarının başta gelenleri,

- Tek bir parti dışında bütün partilerin yasaklanması
- İşçi örgütlerinin, demokratik derneklerin yasaklanması, baskı altına alınması veya zorla faşist örgütlerin dayatılması
- İşçilerin toplu-sözleşme, grev, iş bırakma gibi haklarının ellerinde alınması
- Demokratların, komünistlerin katledilmesi ve tutuklanması
- Söz, basın ve düşünce özgürlüğünün inkâr edilmesi; dergi ve gazetelerin yasaklanması
- Milliyetçi ve şoven bir propaganda ile halklar arasında düşmanlık yayılması

Faşizmin daha birçok uygulaması sayılabilir, ama bunlar en önde gelenleridir. Almanya'daki faşist diktatörlük dönemine bir bakalım: Nazi partisi 14 Temmuz 1930'de 'Alman İşçileri Nasyonal Sosyalist Partisi, Almanya'nın tek siyasi partisidir' diye başlayan bir kanunla ülkedeki tek parti olarak ilan ediliyor. Tüm sendikalar yasaklanıp, işçilerin ve patronların bir arada bulunduğu 'emek' örgütleri faşistler tarafından kuruluyor. İşçilerin en temel haklarından olan grev ve toplu sözleşme yasaklanıyor. Binlerce komünist ve demokrat Nazi hücum kitalarınca öldürülüyor, işkenceden geçiriliyor. Binlerce gazete, dergi, kitap yasaklanıyor ve meydanlarda yakılıyor. Alman milliyetçiliği körüklenip, diğer uluslar aşağılanarak halklar arasında düşmanlıklar yaratılıyor. Binlerce Yahudi bunun sonucu katlediliyor.

Faşizmin temel uygulamaları bunlardır. Şimdi Kurtuluş Savaşı sonrasında Türkiye'deki temel demokratik hak ve özgürlüklerin durumuna bakalım.

Kemalist iktidarın ilk önlemlerinden birisi, 1923 Temmuzunda Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Fırkasını kapatmak; komünistleri ve işçi önderlerini tutuklamak olmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ülkedeki tek siyasi parti idi. Mussolini'nin faşist partisinin kullandığı slogan tekrar edilerek tüm halk CHP'nin üyesi kabul edilmiştir. Faşist İtalya'da da tüm halk Faşist partinin üyesi ilan edilmiş ve diğer partiler kapatılmıştı. 1923 1 Mayıs'ta dağıtılan bildiri bahane edilerek birçok sosyalist tutuklandı. 1925 yılında Teali Amele Cemiyetinin 1 Mayıs'ta büyük bir gösteri yapmak için hazırlandığı sırada, dernek yöneticileri tutuklandı. Mahkeme 12 kişiyi 7-10 yıl hapse mahkûm etti. Aynı yıl Aydınlık, Orak-Çekiç ve Yoldaş dergileri kapatıldı. 1927 yılında 89 komünist tutuklandı ve mahkûm edildi. 1930 yılından sonra da komünistlere ve mücadeleci işçilere yönelik irili-ufaklı tutuklamalar devam etti. 1930-1938 arası her yıl komünistler tutuklandı.

1923 Ağustosunda demiryolu işçilerin grevi silahla bastırıldı; işçiler yine silah zoruyla çalıştırıldı. 1926 yılında liman işçilerinin yaptığı eylem polis tarafından bastırıldı ve birçok işçi tutuklandı. 1927 Ocağında 3 bin kayıkçı grev ilan etti; polis ile grevçiler arasında çatışma çıktı, şehrin birçok yerinden işçiler kayıkçılarla birlikte beraber mücadeleye katıldı. Çatışmada 10 işçi öldürüldü, elli işçi yaralandı. 370 işçi tutuklandı. Kayıkçılar Birliği baskı altına alındı. Yine 1927 yılında 2 bin tramvaycının grevi zorbalıkla bastırıldı. 60 işçi önderi işten atıldı. Yayınladıkları bildiri de şöyle diyorlardı:

“Bu defa grevi kaybettik. Arkadaşlar, bu sizin için bir ders olsun. Gelecek defa grevi kazanmak için kuvvet toplayalım ve örgütlenelim.”

1927 yılında Takrir-i Sükun kanunu ile bütün işçi örgütleri gibi Amele Teali Cemiyeti de kapatıldı. Bu konuda Kızıl Sendikalar Birliği yayınladığı bildiri de şöyle der:

“Halk partisi hükümeti, uzun zamandır sendikaları ele geçirip faşist birer örgüt haline getirmeye çalıştı. Fakat ne çarlık zamanının milli istihbarat şefi Zubatov’un kullandığı metotlar, ne rüşvet, ne baskı işçi yığınlarının sınıfsal sendika örgütlerine karşı doğal sevgi ve meylini azaltmadı. Parlamento seçimlerinde Halk Partisi tekrar iktidara geldikten ve Kemal Paşa’nın ‘beş gün süren, Türk demokrasisinin başarısını öven’ nutkundan sonra işçi sendikalarının merkezleri yağma ediliyor. İşte bütün burjuva demokratlarının sözleri ve işleri.”

1927 yılının Ağustosunda Adana demiryolu işçilerinin grevi patladı. Hükümet işçilerin üzerine gönderdiği askeri birliklerle silahsız işçilere, onların eş ve çocuklarına ateş açtı. Birçok işçi ve eşi öldü, 22 işçi önderi tutuklandı.

Daha birçok işçi eylemi faşist zorbalıkla bastırıldı.

Birçok grev yasaklandı. İtalyan Ceza Kanunlarından alınan bugün de varlığını koruyan 141. ve 142. faşist maddeler halk üzerindeki baskıyı daha da arttırdı. Birçok işçi derneği kapatıldı ve yasaklandı. 1931’de çıkarılan basın kanunuyla basın özgürlüğü tamamen yok edildi. 1938’de çıkarılan Cemiyetler kanunu ile siyasi parti kurulması tamamen yasaklandı.

Devlet, işçi sınıfının en küçük hak arama talebine bile azgınca saldırdı, işçileri tutukladı, katletti. Bütün muhalif yayın ve örgütler yasaklandı, baskı altına alındı. Devlet sermayenin önündeki en küçük engeli dahi kaldırmak

için en büyük terörü uygulamaktan, bütün demokratik hak ve özgürlükleri ayaklar altına almaktan çekinmemiştir. Ahmet Hamdi Başar liman işçilerinin durumunu şöyle anlatıyor:

Amelelerin “Gündelikleri ve kazançları, onları ve ailelerine en sefil hayat şartlarını bile korumaktan uzaktır.” (Hatıralar, Barış Dünyası, Sayı 63)

Kurtuluş savaşı işgalcilere karşı Türk ve Kürt halkının ortak mücadelesi ile kazanılmış bir savaştır. Bunu dönemin burjuva önderleri dahi kabul etmektedir. Bir milletvekili Birinci Mecliste “düşmanı kaderi olan felaket çukuruna gömerken, dökülen kanlar, yine Türk ile Kürdün kanıydı” derken bu gerçeği ifade ediyordu. Yine İsmet İnönü Lozan’da şöyle diyordu:

“Türk temsilci heyeti, Dünya Savaşına ve bağımsızlık savaşına katılmış Türk ordusunun bütün komutanlarının, yurdun kurtuluşu için Kürt halkının yaptığı hizmetleri ve katlandığı fedakarlıkları saygı ve hayranlıkla belirttiklerini söylemeyi bir ödev bilmektedir. Özellikle sultana ve şimdi ortadan kaldırılmış İstanbul hükümetine karşı savaşta, düşmanlarımızın saldırısına uğramış Anadolu’nun çeşitli cephelerinin savunulmasında olduğu gibi, Yunanlıların tam bir bozgunuyla sonuçlanan saldırıda da, aynı amaca varmak ve aynı ülküyü gerçekleştirmek için, Kürtlerle Türkler tam bir işbirliği içinde çalışmışlardır.”

Evet, Kürtler emperyalizme karşı Türk halkıyla kol kola savaşmıştır. Ama Kemalist iktidar, kurtuluş savaşı sırasında bu kadar övdüğü Kürt halkını, kurtuluş savaşından sonra tanımamış, inkâr etmiş ve en küçük hak talebini terörle bastırmıştır.

Kürt halkı en temel haklardan olan dilini, kültürünü yaşamak istemiş, Kürt kimliğinin tanınmasını istemiştir. Türk hükümetinin Kürt halkı üzerindeki faşist ulusal baskı siyaseti Kürt halkını isyanlara ve ayaklanmalara zorlamıştır. Kürt halkı üzerindeki terör ve baskı o kadar yoğundur ki, bu baskıya karşı ayaklanmaktan başka bir çare kalmamaktadır.

1925’te dini motifleri de içeren, bununla birlikte Kürt halkının demokratik istemlerinin bir ifadesi olan Şeyh Sait isyanı, 1926-1927 yıllarında Hınıs, Varto, Muş, Bingöl ve daha birçok yerde ortaya çıkan ayaklanmalar, 1928’den 1934’e kadar süren Ağrı ayaklanması, 1938 yılındaki Derişim ayaklanması Kürt halkının ulusal baskıya karşı demokratik taleplerle gerçekleştirdiği başkaldırılarıdır.

Kürt halkının yaşadığı bölgelerde sürekli olarak askeri baskı, terör ve katliam var olmuştur. Dersim ayaklanması öncesinde Dersimde neredeyse her kavşağa jandarma karakolu kuruldu. Kürt köyleri daha o zamanlarda yakılmış, Kürt halkı işkencelerden geçirilmiştir.

İktidardaki burjuvazinin, Kürt halkı üzerindeki ulusal baskısının temel sebebi, halk yığınlarını bölmek, halkları birbirine düşman edip kırdırmasıdır. Kullandığı temel araç ise milliyetçi-şoven propaganda, Kürt halkının varlığını inkâr etme ve bu politikanın gereği olan ulusal faşist baskıdır.

Bu politika şu ilkeye dayanmıştır:

“Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye Halkı’na Türk Milleti denir.” (Atatürk).

Yani ülkede kendine Kürt diyen insanlar varsa onlar vatan hainidir. Onların varlığını tanımak değil, onları katletmek, dilini, kültürünü ve kimliğini yok saymak gerekir. Kendine Kürdüm diyen insanların talepleri ise bölücülüktür. Yani onların kendi dilinde konuşmak istemeleri saçmalaktır. Onlar kendi kimliklerinden vazgeçmeli, kendi dillerini, kültür ve tarihlerini inkâr etmeleri gerekmektedir. Yok, eğer, bunları savunurlarsa başlarına gelecek olan bombadır, katliamdır. Dersimde böyle olmuştur, Munzur kan akmıştır. Sadece Dersimde 40 bin olmak üzere on binlerce Kürt sadece Kürt oldukları için katledilmişlerdir. Bir Kürt halk türküsünde şöyle denir:

“Bunlar haydut deyip emir verdiler
Kadın-çocuk demeyip vurdular.”

Diyarbakır’lı, Van’lı, Erzurum’lu, Trabzon’lu, İstanbul’lu,
Trakya’lı ve Makedonya’lı, hep bir irkin evlatları, hep aynı
cevherin damarlarıdır. (Atatürk, 1932)

Kemalist hükümetinin tarihinde Kürt halkı yoktur. Oysaki Kürt halkının tarihi M.Ö 2000 yıllarına kadar uzanmaktadır ve Ortadoğu’nun en eski halklarından. Tarihsel süreç içerisinde kendilerine özgü bir dil, kültür ve ulusal özellikler edinmişlerdir. Yazılı Kürt edebiyatına ait belgeler ise 11. yy’dan itibaren mevcuttur. Birçok Kürtçe eser yazılmıştır. 17. yy. Kürt şairlerinden Ahmet-e Xani, Kürtçe yazdığı destanını şöyle açıklar:

“Çeşitli milletler kitap sahibidir de,
Sadece Kürtler nasipsizdirler”

Oysaki gerçek tarihte Kürt halkı, Kürt ulusu vardır. Bu tarihsel bir süreç ve nesnel bir gerçekliktir. Bu ulusun varlığını, dilini, kültürünü tanımamak; yok saymak ve herkes Türk'tür demek, işte ulusal baskı ve inkârın ülkemizde yaşanan biçimi budur. Kürt halkı için dağda yaşayan Türk'tür denildi, Türk'lerin Anadolu'ya göçen bir koludur denildi.

Ama bir ulus olarak var olan, kendi dil, kültür ve kimliğine sahip olan Kürt halkı bunu kabul etmediği için katledildi. İşte Kemalist burjuvazinin ulusal siyaseti budur. Kemalist burjuvazinin 'demokrasi' dediği bir ulusun varlığını inkâr etmek, dilini ve kültürünü tanımamak, yasaklamak ve halkı katletmektir. Aynı 'demokrasi'yi uygulayanlardan Cemal Gürsel şöyle demektedir:

“Eğer... dağlı Türkler rahat durmazlarsa, ordu şehir ve köylerini bombalayıp yıkmakta tereddüt etmeyecektir. Öyleyse bir kan gölü olacaktır ki, onlar da ülkeleri de yok olacaktır.”

Kemalist burjuvazi, bütün demokrasi söylemlerine, bütün tarafsızlık iddialarına karşın; her türlü işçi örgüt ve eylemlerini, muhalif, demokrat ve devrimci fikir, örgüt ve partileri kapatmış, yasaklamış ve baskı altına almıştır. Onun için demokrasi sadece ağızda sıkı sık çığnemen bir sakızdır. Oysaki gerçek hayat en ufak işçi grevinin dahi silahla bastırılmasını, her muhalif derneğin kapatılmasını, Kürt halkı üzerinde uygulanan terörü gösteriyor. Türk devletinin ve Kemalist burjuvazinin faşist niteliğini gösteriyor. Bu uygulamalar dünya'da iktidara gelen faşist yönetimlerin uygulamaları ile birebir denk düşer. Kurtuluş savaşından yeni çıkan yorgun ve güçsüz burjuvazinin faşizmden başka bir seçeneği kalmamıştı.

11 Sınıfsız Toplum Yalanı

Kemalizm'i ve Kemalist iktidarın uygulamalarını savunanlara göre kurtuluş savaşından çıkan Türkiye'de henüz sınıflar yoktu. Bütün çıkarları kaynaşmış bir ulus vardı. M. Kemal ve grubu ise bu sınıfsız ulusun, 'ulusun tümünün' temsilcisiydi. Devlet de ulusun tamamının çıkarlarının savunucusuydu.

Devletin ulusun tamamının çıkarlarını temsil etmesi olgusunun bir burjuva propagandası olduğunu yukarıda belirttik.

Tarih, ilkel komünal toplum hariç sınıflar savaşımının tarihidir demiştik. Demek bu Marksist önermeye bir de Türkiye toplumu hariç diye eklemek lazımmış. Yani Türkiye toplumunda köylüler yoktur, Osmanlı'da egemen

olan, kurtuluş savaşından sonra da toprakların büyük bir kısmına sahip olan toprak ağaları yoktur. Limanlarda, atölyelerde çalışan işçiler, bunların sahibi burjuvalar da yoktur. Böyle pervasızca, göz göre göre saçmalayan bir tez yıllarca Kemalist burjuvazi ve onun ideologlarının iddiası ve propagandası olmuştur.

Kemalist iktidar döneminde “sınıf savaşımı” terimini kullanmak, bunu savunmak yasaklanmıştı. Sınıf savaşımı olduğunu söyleyen yayınlar ise yasaklanmış ve kapatılmıştır. Aslında toplumda sınıfların olmadığı, ulusun tek ve kaynaşmış bir kitle olduğu fikri sadece M. Kemal’e ait değildir. İşçi sınıfı ve halk yığınlarını uyutmak; onların karşısındaki düşmanın burjuvazi olduğunu görmesini engellemek için ‘ulus’ edebiyatı, milliyetçilik propagandası ve ‘çıkarların ortaklığı’ üzerine burjuva gevezeliği yapmak bütün ülkelerin burjuvaları için geçerli ve kullanılan bir yöntemdir. Ama bunun tersini iddia edenleri cezalandırmak, hapse atmak, işkence etmek; bütün bunları açıktan yapmak belli başlı faşist ülkelere nasip olmuştur. Örneğin Hitler Almanya’sında, Nazilere göre ‘sınıflar yoktur; Alman ırkı tamamen kaynaşmış, yüksek bir ulustur’. Aynı Kemalist burjuvazinin yaptığı gibi Naziler de sınıf savaşımından bahsetmeyi yasaklamışlar ve muhalif unsurları baskı altına almışlardır.

12 Türk Şovenizmi ve Saçmalama Düzeyine Varan Aşırılıklar

Milliyetçilik, faşizm tarafından kullanılan argümanlardan birisidir. Faşizm, bunu kullanırken, diğer halklara karşı yarattığı kinle halkın gerçek düşmanı görmesini engellemeyi amaçlar. Hitler bu amaçla şöyle diyordu: “Bu dünyada üstün ırktan olmayan herkes, adi bir yaratıktır”. Yani Arien ırkı dışındaki bütün uluslar adi yaratıklardır. Bunlar uygarlığın düşmanlarıdır. Hitler’e göre Arien ırkı bütün dünyanın en üstün, en yetenekli, bütün kültür ve değerlerin yaratıcısıdır.

Hitler faşizmi, şovenizmi kullanırken, en önemli noktayı kendi ulusunu, kendi ırkını (Arien) yüceltmek, onun değerlerini ve özelliklerini saçmalama derecesine kadar abartmak, Alman tarihini dünyanın en onurlu tarihi olarak göstermek olarak görmüştür. Böyle bir propagandanın etkili olması diğer ırk ve ulusları küçük görmeyi, onları düşman ilan etmeyi gerektirir. Çünkü onlar üstün ve yetenekli insanların ırkından değildirler. Onlar yeteneksizdir, beceriksizdir, tembeldirler. Bu propagandanın amacı, Alman işçi sınıfı ve halk yığınlarının gerçek düşmanı olan Alman tekeli sermayesinin iktidarını ko-

rumak; halk yığınlarını yaratılan ‘düşman’ uluslara karşı nefretle, kinle doldurmaktır. Böylece halk yığınlarının gözü ‘düşman’ ulusların üzerindeyken, Alman tekelci sermayesi aynı milliyeti paylaştığı halkı kolayca sömürebilecek ve iktidarını koruyabilecekti.

Yazımızda genelde Alman faşizminden örnekler vermemizin sebebi, onun faşizmin en yalın biçimi olmasıdır. Diğer ülkelerdeki faşizm uygulamaları da benzer özellikler göstermektedir.

Şimdi gelelim M. Kemal’in ve Kemalist burjuvazinin propagandasına.

“Dünya yüzünde ondan daha büyük, ondan daha eski, ondan daha temiz bir millet yoktur ve bütün insanlık tarihinde görülmemiştir...” (Atatürk)

Atatürk bütün bir insanlık tarihini incelemiş, insan toplumunun ırklara ayrılma, sonrasında da milletlerin oluşması sürecinde ilk ortaya çıkan milletin Türk milleti olduğunu keşfetmiştir! Diğer milletler pislik içerisindedir. Kimi az kimi çok ama hepsi pislik içerisindedir! Ama Türk milletinin tarihi çok temizdir! Atatürk burada ‘temiz’ kavramıyla neyi ifade ediyor, bu tam bir muamma. Çünkü her millet gibi Türk milleti içinde de sömürücü sınıflar olmuştur. Feodal Türk ağaları köylüleri acımasızca sömürmüş, köylülerin yoksulluk ve açlık içinde yaşamasına sebep olmuştur. Yine Türk burjuvazisi, halkı sömürmüş, faşist zorbalık altında inletmiş, kâr uğruna binlerce işçi ve devrimciyi katletmiş, hapishanelere tıkmıştır. Ama bunlar sadece Türk egemen sınıflarına özgü uygulamalar değil, bütün milletlerin egemen sınıflarınca yapılan uygulamalardır. Bu sebeple Türk halkının tarihi diğer halkların tarihi kadar temizdir, Türk egemen sınıflarının tarihi de diğer milletlerin egemen sınıflarının tarihi kadar ‘pislik’ içerisindedir.

“Türk milletinin karakteri yüksektir. Türk milleti çalışkandır. Türk milleti zekidir.” (Atatürk)

Türk milleti zekidir, diğer milletler zeki değildir, diğer milletler çalışkan değil aynı zamanda karakersizdir. Elbette Atatürk bunu bu şekilde söylemiyor. Belki de böyle düşünmüyor ama ulusa yönelik boş bir abartma söz konusu. Bu propagandanın, bir ulusu ‘yücelten’ ve diğer uluslara düşmanlaştıran faşist bir propaganda olduğunu belirtmiştik. Zaten baştan sona yanlış bir tahlildir. Sınıfları dikkate almayan burjuva bir tahlildir. Türk burjuvazisi hiç de çalışkan değildir. Onlar milyonlarca işçi ve köylüyü sömürerek zenginlik

içinde yaşarlar, tembeldirler. Eğer karakterden bahsederseniz, bütün milliyet-ten burjuvalar gibi Türk burjuvazisi de sömürücü, asalak, çürümüş ve gerici-dir; insani kriterler açısından dahi karakersizdir. Ama Atatürk ulusu överken aslında söylediği niteliklere hiç de sahip olmayan burjuvaziye övüyor. Halk yığınları içerisinde ‘yaşasın ulusumuz’ naraları ile burjuvaziye karşı sempati yaratmaya çalışıyor. Atatürk’ün bu tür şoven, faşist milliyetçi sözlerini daha da sıralayabiliriz:

“Türk Milleti kahramanlıkta olduğu kadar kabiliyet ve hünerde de bütün milletlerden üstündür.”

“Türk’ün saygınlığı, onuru ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür.”

“Hiçbir millet, milletimizden çok yabancı unsurların inamış ve ibadetlerine saygı göstermemiştir.”

“Çünkü Türk; derin ve şanlı geçmişin; büyük, kudretli atalarının kutsal miraslarını bu yurttan da muhafaza edebileceğinden mirasları, şimdiye kadar olduğundan çok fazla zenginleştirebileceğinden emindir.”

“Türk! Öğün. Çalış. Güven.”

“Türkler irfan ve marifet aşığıdır.”

“Ne mutlu Türküm diyene!”

Bütün bunlar bir ulusu aşırı övme, diğer uluslardan daha üstün olduğu yanılsamasını yaratma, böylece diğer ulusları isteyerek veya istemeyerek aşağılama, Hitler’in yaptığı gibi aşırı bir milliyetçilikle halkın gerçek düşmanını yani ulusun içindeki sömürücü sınıfları görmesini engelleme amacını taşıyordu. Türk ulusu o kadar ‘yücedir’ ki; Türk ulusu içinde sömürücü sınıflar olamaz; Türk ulusu o kadar ‘yücedir’ ki; Türk sömürücü sınıfları düşman olamaz. İşte Hitler’in, Mussolini’nin ve birçok faşist iktidarın yaptığı milliyetçi ve faşist propaganda budur. Kemalist burjuvazi ve onun temsilcisi olan Atatürk de bütün demokratik hak ve özgürlükleri yok ederken, işçilerin üzerine silahlı kuvvetler gönderirken, Kürt halkını katlederken bu faşist propagandayı kullanmıştır.

13 Kemalist İktidarın İlerici Nitelikteki Reformlarının Anlamı

Kemalist iktidar ilerici reformlarını kurtuluş savaşı sırasında mücadele eden halk yığınlarının baskısı, anti-emperyalist ve anti-feodal eğiliminin zorlaması ile yapmıştır. Yani kurtuluş savaşının ilerici mirası etkisini bir süre daha göstermiştir.

Bu reformların bir kısmı doğrudan eski feodal iktidarın organ ve üst-yapı kurumlarına savaşımı içeriyordu. Bunlara örnek olarak; saltanatın kaldırılması (1 Kasım 1922), Cumhuriyet'in ilanı (29 Ekim 1923), Halifeliğin kaldırılması (3 Mart 1924), Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine (Kapatılmasına) ve Türbedarlıklar ile Birtakım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun (30 Kasım 1925) gösterilebilir. Bir kısmı da kapitalizmin gelişmesi ve dünya kapitalist pazarıyla uyum sağlamak için yapılan ileri reformlardı. Bunlara örnek olarak da, Beynelmilel Saat ve Takvim Hakkındaki Kanunların Kabulü (26 Aralık 1925), Ölçüler Kanunu (1 Nisan 1931), Lakap ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun (26 Kasım 1934), Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun (3 Aralık 1934), Soyadı Kanunu (21 Haziran 1934) gösterilebilir.

Bütün bu reformlar ilerici niteliktedir. Feodal üst yapı ile savaşır ve kapitalizmin gelişmesinin önündeki engeller kaldırır. Bunlar bütün burjuva devrimlerin görevlerindedir. Ama Kemalist iktidar bu görevleri tam anlamıyla yerine getirmez. Hilafeti kaldırır ama Atatürk camilerde konuşmalar yapmaktan vazgeçmez. Mesela Atatürk bir konuşmasında dinci gericiliğe nasıl göz 'kırdığına' bir bakalım:

“Ey Millet, Allah birdir. Sanı büyüktür. Allahın esenliği, sevgisi ve iyiliği üzerinize olsun. Peygamberimiz efendimiz hazretleri, Cenabı Hak tarafından insanlara dini gerçekleri duyurmaya memur ve elçi seçilmiştir. Temel kanunu, hepimizce bilinmektedir ki, yüce Kuran'daki manası açık olan ayetlerdir. İnsanlara feyiz ruhu vermiş olan dinimiz, son dindir. En mükemmel dindir. Çünkü dinimiz akla, mantığa, gerçeğe tamamen uyuyor ve uygun düşüyor.”

Yine saltanatu kaldırır ama toprak ağalığı düzeninin devam etmesine ses çıkarılmaz. Köylüler ağalık düzenin köleci sömürüsüne zorlanır.

Daha birçok örnek verilebilir.

Ölçü, soyadı ve harf kanunları da belirttiğimiz gibi kapitalizmin gelişmesi

için zorunlu uygulamalardı. Mesela, batı ile ticarete zorluk çıkartan bir sayı sistemi, alfabe, ölçü sistemi tercih edilemezdi, edilmedi de.

İlerici reformların diğer bir kısmı da kurtuluş savaşının ilerici mirasıyla yapılan anti-emperyalist nitelikteki reformlardır. Bu reformlara yabancı sermayenin bir miktar sınırlandırılması örnek verilebilir.

Peki, bu reformların anlamı nedir? Yoksa gerçekten M. Kemal sınıflar üstü bir insan mıydı? Kemalist devlet bütün topluma hizmet etmeyi amaçlayan bir devlet miydi?

Bütün bu soruların cevabı yukarı bölümlerde açıklanmıştır. Bu reformların büyük kısmı ülke burjuvazisinin ihtiyacı olarak yapılmış ilerici reformlardır. Yani, saltanatın kaldırılması, harf, ölçü vb. kanunlar kapitalizmin gelişimi için, ticaret için zorunlu olan kanunlardı. Bunlar öncelikle anti-feodal içerikli olup, başta burjuvaziye olmak üzere tüm halka hizmet etmiş ve kapitalizmin gelişiminin önünü açmıştır.

Kurtuluş savaşının ilerici mirası da bu reformlarda etkili olmuştur. Ama bu reformlar, birincisi; öncelikle burjuvaziye hizmet etmektedir, ikincisi; bir devletin niteliği, bir sosyo-ekonomik düzenin niteliği reformlar ile değişmez. Yani ilerici reformları, kurtuluş savaşından sonraki Türkiye’de sistemin kapitalist sistem olmadığının, burjuva diktatörlüğü olmadığını kanıtı saymak çocukçadır. Çünkü bir sistemin niteliğini belirleyen hangi harfi, ölçüyü kullandığı, yöneticilerini nasıl belirlediği değil; üretim araçlarındaki mülkiyetin niteliğidir. Kısacası, özel mülkiyet var olduğu sürece istenildiği kadar ölçüler, harfler değiştirilsin, saltanat, hilafet kaldırılsın; o sistem hala kapitalist sistem ve burjuva diktatörlüğüdür. Bir örnek verelim: İngiltere’de hala saltanat kaldırılmamıştır. Ama İngiltere’nin kapitalist bir ülke olmadığını kimse iddia edemez. Veya Türkiye uluslararası ölçü ve harfleri değil de Çin harflerini ve ölçü sistemi kullansaydı kapitalist olmayacak mıydı? Şurası inkâr edilemez ki, bütün bu önlemler ilericidir; ancak kapitalizmin gelişmesinin önünü açar ve sistemin niteliğini değiştirmez. Bu konuda boş hayallere ve reformist ‘umutlara’ kapılmamak gerekir.

Kurtuluş savaşına önderlik eden ulusal burjuvazi, halk yığınları ile birlikte feodalizme ve emperyalizme karşı savaştı. Ama ulusal burjuvazinin (toprak ağalarının bir kısmı ile birlikte) önderlik ettiği bir ulusal hareket ve bunun sonucu ortaya çıkan siyasal iktidar; ulusal burjuvazinin sınıfsal niteliğinden dolayı tutarsızdır demistik. Emperyalizme karşıdır, ama tutarlı bir karşıtlık değil, feodal-bürokratik Osmanlı sistemine karşıdır, ama tutarlı bir karşıtlık değil. Bir yandan emperyalizmin sınırlandırılmasını savunurken diğer yandan emperyalist şirketlerin ülke içindeki varlığını devam ettirmesine izin verir. Bir

yandan feodal-bürokratik düzenin saltanat, hilafet gibi üst yapı kurumlarına karşı savaşırken, işbirlikçi feodal toprak sahiplerinin topraklarına el koyarken, diğer yandan toprak ağalarının topraklarının büyük bir kısmına dokunmaz ve feodal kölelik devam ettirilir. İşte böyle bir tutarsızlık söz konusudur.

Bu reformlar sadece sosyo-ekonomik sistemin kapitalizm olma özelliğini değiştirmemekle kalmazlar. Siyasal sistemin de giderek faşizme evrilmesi gerçeğini de değiştirmez. Şapka kanunu ile feodal kültürle bir savaşa girilmiştir, doğrudur. Ama aynı zamanda yüzlerce işçi, komünist öldürülmüş, dergi ve gazeteler yasaklanmış, Kürt halkı katledilmiş, siyasal parti ve dernekler yasaklanmış ve daha niceleri. Yani ülkenin faşist diktatörlük olma özelliği değişmemiştir.

Ama Kemalistler hala şapka, harf, hilafet kanunu vb. ilerici, anti-feodal kanunları öne sürerek, koskoca bir üretim biçiminin, bir sosyo-ekonomik düzenin kapitalist niteliğini, siyasal düzenin faşist olması gerçeğini gözlerden saklamaya çalışıyorlar. Ama sosyalist de diyemiyorlar. Çünkü Atatürk sosyalizm karşıtlığını, özel mülkiyet severliğini defalarca sözleri ve uygulamalarıyla dile getirmiştir. Bu uygulamaları yukarıda inceledik ama bir alıntı daha ekleyelim:

“Türkiye’de Bolşeviklik olmayacaktır.” (Mustafa Kemal Atatürk)

Atatürk konusundaki gerçeği Lenin de dile getirmiştir:

“Mustafa Kemal sosyalist değil” (dir) (Lenin)

Sözü daha fazla uzatmaya gerek yok.

Kemalist Burjuvazi Kurtuluş Savaşındaki İlerici Niteliğini Kaybetmiştir.

14 Sonuç

Ulusal burjuvazinin emperyalizm ve feodalizm karşısındaki ikilemine ve tutarsızlığına değinmiştik. Bu sosyal ve nesnel bir olgudur. Kurtuluş savaşı sırasında önderliği elinde tutan ve ilerici bir rol oynayan ulusal burjuvazi ve onun temsilcileri olan M. Kemal ve grubu, Kurtuluş savaşından sonra işçi sınıfı ve emekçiler üzerinde tam bir diktatörlük kurmuş, emperyalizm ve feodalizm ile uzlaşmaya girişmiştir. Bu olgu, bir yanılsama veya tarihten sapma değil, Marksizm-Leninizm’in teorik tespitleriyle tamamen uyuşan bir gerçektir. Marksizm-Leninizm gerçek ve tutarlı bir anti-emperyalist, anti-feodal savaş için işçi sınıfının savaşın önder sınıfı olması gerektiğini söyler. Bu

savaşa burjuvazi önderlik ettiği koşullarda işçi sınıfı önderliği eline geçirmeye çalışır. Ama bunu savaşı köstekleyerek değil, tüm güçleriyle anti-emperyalist, anti-feodal savaşa destek vererek yapar. İşçi sınıfı eğer bu mücadeleye önderlik edemez ve önderlik burjuvaziye geçerse, o zaman anti-emperyalist ve anti-feodal savaşın başarı şansı azalır. Başarılı olsa dahi geri dönüş kesindir. Çünkü emperyalizm döneminde burjuvazi gericidir. Emperyalizme karşı verilen savaştan sonra burjuvazi varlığını ve egemenliğini devam ettirmesi için, işçi sınıfı ve halk yığınlarını baskı altına alması gerekir. İşçi sınıfının olası bir devriminden korkusu, emperyalist rekabetin zorlu şartları ve baskısı ulusal burjuvaziye emperyalizm ile uyuşmaya ve işbirliğine zorlar. Stalin'in dediği gibi işçi sınıfının önderlik etmediği ve sosyalist devrimle taçlandırılmayan bütün anti-emperyalist mücadeleler yeniden emperyalizme bağlanmaya mahkûmdurlar.

İşte Türkiye'deki süreç de bu teorik tahlile denk düşen bir hat izledi. Kurtuluş savaşına önderlik eden ulusal burjuvazi (ve onun politik önderleri olan M. Kemal ve grubu), kurtuluş savaşından sonra ilerici niteliğini kaybetti. Halk yığınları üzerinde kendi diktatörlüğünü kurdu, emperyalizm ve feodalizmle uzlaşmaya girdi. İlerici özelliğini kaybetti ve ulusal burjuvazi işbirlikçi, faşist burjuvazi ve onun sözcüleri de faşist, işbirlikçi politikacılar haline geldi.

İşte M. Kemal'in iki ayrı dönemdeki (Kurtuluş savaşı sırası ve kurtuluş savaşı sonrası) niteliği ve sınıflar mücadelesindeki konumu böyledir. O, tarihten, sınıf mücadelesinden soyut bir kişilik değildir. O, her insan gibi bir sınıfın hizmetindedir. Yalpalayan, tutarsızlıklar sergileyen ve en sonunda emperyalizmle uyuşan burjuvazinin temsilcisidir. Kurtuluş savaşı sırasında bazı eksiklikleri olsa da anti-emperyalist ve ilerici, kurtuluş savaşından sonra ise, emperyalizm ve feodalizmle uzlaşan, faşist bir gericidir.